

REDOVISNING ÖVER DE BIOTOPVÅRDSÅTGÄRDER SOM ÄR GJORDA I LUMSÅN UNDER 2002

Inledning – Lumsån före restaurering fram till 20 juli 2002

Hedströmmen börjar uppe i Nyfors och rinner ner till Malingsbosjön i fyra omgångar med fördämningar mellan strömpartierna. Det börjar med Nyforsån och går sedan över till Spannån, därefter Skräddartorpsån för att avslutas som Lumsån.

Lumsåns avrinningsområde har varit hårt flottledsrensat och spåren finns fortfarande kvar. Åbotten är slät utan några stora variationer på djupet. Skogsavverkningarna har även påverkat åns flöde och näringsgrad. Vattenkraftbolagets regleringar av sjöarna uppströms är i dagsläget en av de största påverkarna, tillsammans med bottenstrukturen. Från försommar till sensommar saknar ån oftast tillräcklig mängd vatten. Den jämna grunda bottenstrukturen släpper förbi vårfloden och lämnar en bred och grund skvalström. Den nederbörd som faller får ingen naturlig bromsning i form av en varierad bottenstruktur.

I Lumsån finns det ett glest småvuxet öringsbestånd som påverkas negativt av ovanstående förutsättningar, dessutom påverkas även alger, plankton, växter och insekter. Biotopvårdsåtgärderna skapar ett större livsutrymme för de ovanstående grundpelarna i ekosystemet för både djur och växtliv och inte minst för öringen. Det är anledningen till att vi har påtalat att en biotopvårdsåtgärdande insats är ett måste.

Lumsån efter restaureringarna - 16 august 2002

Restaurering har gjorts i strömpartierna i Lumsån från sågen och upp till lugnvattnet c:a 350 uppströms Smedjan.

De åtgärder som är gjorda är att där det saknades större block/sten och bottenprofilen var väldigt jämn, där har vi grävt hålor för att skapa en mera kuperad botten som har givit mer skydd och livsutrymme för den lite större fisken och allt annat vattenlevande under lågvattenperioder. På vissa platser har sten lyfts ut i åfåran och på så sätt har arealen på bottenytan ökat, en mer variabel miljö har skapats, syreblandningen och strömmens produktion har ökat vilket gynnar öringsförekomsten som är den mest påtagliga av de positiva effekterna. Mängden död ved har ökat, vilket har stor betydelse för vattendragets biologiska områden, där bildas bl a gömslen och uppehållsplatser för växter och djur samtidigt som näringstillgången ökar för både fisk och bottenfauna.

För att minimalt belasta och skada miljön vid ån använde vi oss av två typer av maskiner. Båda var godkända ur miljösynpunkt då de använde sig av miljöklassade bränslen och oljor. Den sista maskinen var av larvtyp och den användes vid åtgärderna vid "Flaket" (de översta 250m av åtgärdssträckan), där det var lite tuffare arbete varför en kraftigare maskin var nödvändig.

Slitaget på miljön vid ned/uppfarterna i ån blev ringa och de skador som uppkom återhämtar sig säkerligen redan nästkommande år (gräskador). Vi hade planlagt rutten för grävmaskinerna så att inga träd har fallits för att underlätta maskinens framfart.

På de områden där maskinellt arbete har förekommit och där man idag visuellt ser förändringarna från ingreppen (sten ovanför ytan) skall strandlinjen bearbetas under de tre nästkommande åren. Vattenväxter och tuvor planteras för att påskynda återväxten. För att påskynda växtligheten ytterligare kommer vi även att sprida ut starrfrön och plantera ut buskar. Den "nya" miljön kommer med stor sannolikhet att gynna insektslivet och vattenväxterna i ån.

Vi har med tillstånd från Sveaskog vinschat ner några träd där bottenprofilen har varit ganska flack och jämn. De ned- vinschade träden hjälper inte bara till att gräva ur hålor i strömmen utan ger även en ökad produktion av bl.a. insektslivet i ån.

Vi har på ett flertal ställen skapat miljöer/biotoper/uppväxtlokaler för mindre fisk bl a "Bjarnes strömmar", Smedjeströmmen och del av "Gärdsjöbostryket". Vi har också restaurerat en befintlig "tarmkanal" (sidofåra av Lumsån) för hand som vi kallar för "Lumsåkvillen" genom att gräva ur det, placera ut död ved, sten mm blir detta en optimal sträcka för den mindre öringen.

Öringarna kommer nu lättare ner till Lumsåns "nya" ståndplatser från Skräddartorpsån. De riktigt stora exemplaren med rätt genupsättning kan nu ta sig upp till Skräddartorpsån från Malingsbosjön.

Majoriteten av öringarna uppehåller sig på matplatser gjorda för fisk i storlekar mellan 0,5-1,2 kilo. Dessa typer av ståndplatser finns idag i Hedströmmen uppströms Malingsbosjön. Vi får även en bättre biotop med en artrikare och individtätare insektsfauna vilket är positivt för både fiskar och fåglar.

Vattenvolymen har mångdubblats och bottenarealen har även den ökat och Lumsån håller nu ett bättre vattenflöde under torrperioder.

Vi har på ett flertal ställen skapat miljöer/biotoper/uppväxtlokaler för mindre fisk. Det totala antalet uppehållsplatser för öringen har ökat i en omfattning som vi från början inte riktigt själva trodde skulle kunna gå att få i Lumsån. Vi har i och med åtgärderna ökat uppehållsplatserna från omkring 100 platser före åtgärderna till omkring 1000 st uppehållsplatser för öringen efter åtgärderna. Då har vi inte uppskattat det antal platser som är för dom minsta öringynglen. Med dom platserna inräknat så är antalet uppehållsplatser mångfalt större.

Vi har även kunnat konstatera att småöring (upp till 15 cm) har tagit en del platser redan i besittning. Vilket tyder på att åtgärderna är accepterade av öringen.

Redovisning

För att få en liten bild över det hela och förstå vilka områden man menar har vi valt att ge namn åt områdena. Några namn har även anknytning till området, vissa beskriver dem. Namnen kommer förhoppningsvis även att användas i det framtida fisket.

"Flaket nacken" innan restaurering

"Flaket nacken" efter restaurering.

Mål

Att återskapa ett ekologiskt fungerande åsystem liknande det paradiset som det en gång varit.

Vi vill nu återskapa Lumsån till dess forna glansdagar då strömstaren häckade i flertalet par och de stora öringarna vandrade upp i ån för lek bland höstlöven. När människans senare ingrepp började påverka omgivningen, förändrades insekternas, fiskens och fåglarnas populationer till det sämre. Vårt mål är även att skapa förutsättningar åt en stationär öringstam som väljer att stanna kvar i Lumsån, under längre tid än vad som sker i dagsläget. Den nuvarande öringen vandrar ner i Malingsbosjön väldigt tidigt pga brist på föda och ståndplatser. Vi vill åstadkomma en ökad vattenmängd i ån som gynnar produktionen av föda och fisk. Skräddartorpsån blir då yngelkammaren som fyller på Lumsån med fisk från Skräddartorpsåns barnkammarsforsar. Idag producerar Skräddartorpsån småöring i onödan, de flesta går tyvärr till gäddmat. Mellanstor fisk är ytterst sällsynt och de större individerna finner man i sjöarna. Mellansteget med mellanstor fisk har antagligen Lumsån stått för innan flottningen.

Vi vill även skapa en gynnsam biotop med ett rikare insekts- och vattenväxtliv. Kort sagt så vill vi försöka att i möjligaste mån återställa Lumsån till dess ursprungliga skick, vilket i sin tur bör medföra positiva effekter för det strömlevande djur-, växt- och inte minst fågellivet bl a för strömstaren för att inte tala om flodpärlmusslan som också finns med på "rödlistan" över utrotningshotade arter.

Sami Turan

Sportfiske För Morgondagen i samarbete med Älgmark Malingsbo-Kloten

<http://fly.to/sfm> och www.algmark.nu